

מהדורת ברכות טוב

ספר זכרון זאת המבואר

הוא החיבור השני מהשלשה חיבורים הקדושים אשר חיבר בוצינא קדישא
חסידא ופרישא אספקלריא המאירה דמטמרין גלין ליה והוא גלה עמיקתא
ומסתרנא חידושי תורה ורזין דאורייתא תעלומות חכמה מעשי ידי איש אלקים
קדוש ונורא ארי שבחבורה שר התורה אדונינו מורינו ורבינו מו"ה **יעקב**
יצחק הלוי הורוויץ זצקלה"ה מק"ק לובלין יע"א

הנקרא **רבי מלובלין**

(נוסח שער דפו"ר)

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת,
נוספו אלפי מראי מקומות וצינונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים,
הקטעים חולקו לפסקאות קצרות, נוספו סימני פיסוק וניקוד,
בתוספת כותרות משנה, והערות ביאור עם ציונים והשוואות לדבריו

יו"ל בס"ד על ידי מכון "אור לישרים" ירושלים – נהריה
שע"י ישיבת אביר **יעקב** "אור מאיר ושמחה" נהריה
שנת תשפ"ה לפ"ק

זכרון זאת המבואר

להרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

יוצא לאור על ידי מוסדות אביר יעקב נהריה
מכון אור לישורים ירושלים
בראשות הרב שלמה אביהצירא שליט"א

עורך ראשי

הרב מנחם מנדל פומרנץ
ריש מתיבתא "עוז והדר" ורו"כ להוראה "באר ישראל"

עורך אחראי

הרב ישראל גולדברג

עורכים ומבקרים

הרב מרדכי ליברמנש	הרב שמעלקא לובינסקי
הרב ישראל גארפינקל	הרב מאיר לוי
הרב ישראל ורשביאק	הרב משה ליברמנש
הרב אליהו שמוטץ	הרב ישראל גיהוץ
הרב פלטיאל שוורץ	

נסדר ע"י ממלכת התורה "עוז והדר"
בנשיאות הגאון הצדיק רבי יהושע לייפער שליט"א
אבדק"ק "באר משה" מאנסי

הפצה והזמנות: 'היכלי תורה'

בארץ ישראל: טל. 02-9924603
באר"ב: Tel. (718) 437-0054
באירופה: Tel. 44-191-430-0333
פקס: 03-5435884 Fax. (718) 437-5314
Tel. 44-191-430-0555

כל הזכויות שמורות ©

לישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה נהריה
רח' אביר יעקב 27
נהריה

הואיל ומושקע במהדורה זו הון רב ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל ע"פ הזכויות בכל המדינות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית או אחסנה במחשב או מאגר כל שהוא כל חלק מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס ובהוספות. הספר נמכר רק על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

נדפס בארץ ישראל
על נייר חו"ל
שאין בו חשש חילול שבת

Printed in E. Israel

לוחות: 'הפאר' ירושלים

הארות והערות יתקבלו בברכה
מכון אור לישורים
רח' יוסף חכמי 30 ירושלים
פקס: 03-5423180

פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

פְּתִיב (מהלל קים טו-טז) **'יָמִין ה' עֲשֵׂה חַיִּל יָמִין**
ה' רֹמְמָה יָמִין ה' עֲשֵׂה חַיִּל. דְּהִנֵּה
 אֵיתָא (ספרי ואחמנן ז) יָמִינוּ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִים. וְכֵן
 פְּתִיב (מהלל ס ז) **'לְמַעַן יַחְלְצוֹן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה**
יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. דְּהִנֵּה פְתִיב (משלי ג טז) **'אַרְךָ יָמִים**

בְּיָמֶינָהּ וּבְשִׁמְאַלָּהּ עֲשֵׂר וְכָבוֹד', וּפְרָשׁוֹ רַז"ל (שנא
 סג.) **לְיָמֵימִינִים בָּהּ כו'א**.

כל ההשפעות נמשכים על ידי התורה, והעיקר הוא שפע
 רוחני

דְּהִנֵּה וְאִפְּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרָאוּ בַּתּוֹרָה, וְכִיּוֹכֵל

ביאורי החסידות

ב. ראה זוהר (מ"א ה): באורייתא ברא קודשא בריך הוא
 עלמא, והא אוקמוה דכתיב (משלי ט ז) 'ואהיה אצלו אמן
 ואהיה שעשועים יום יום'. ובמדרש (ז"ר ב' 6): בנוהג שבעולם
 מלך בשר ודם בונה פלטין, אינו בונה אותה מדעת עצמו
 אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא
 דיפתראות, ופינקסאות יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים,
 היאך הוא עושה פשפושין. כך היה הקדוש ברוך הוא מביט
 בתורה, ובורא את העולם.

א. בגמרא: דאמר רבא בר רב שילא, ואמרי לה אמר רב
 יוסף בר חמא אמר רב ששת, מאי דכתיב 'אורך ימים בימינה
 בשמאלה עושר וכבוד', אלא בימינה אורך ימים איכא עושר
 וכבוד ליכא, אלא למימינין בה אורך ימים איכא וכל שכן
 עושר וכבוד, למשמאילים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים
 ליכא. ופירש רש"י (ד"ה למימינין): 'למימינין' של תורה,
 שמפשפשין טעמיהן בדקדוק, ובוררין כימין המיומנת למלאכה
 וכו', 'למשמאילין בה' שאין יגיעים בה כל צרכן וכו'.

ציוני החסידות

הוא נטריקון רפאל אוריאל מיכאל, ושם בעולם המלאכים הפסוקים
 מצטרפין עם שמות אותן המלאכים. ובעולם העשיה הצירוף הוא
 כמו שנמסרה לנו צירופים, שהוא מקרא התורה בהמעשיות שבה,
 כאשר היא.

וְכִיּוֹכֵל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹתָיו. ראה עוד מה שכתב הרמב"ן
 בהקדמתו לתורה, וזה לשונו: עוד יש בידינו קבלה של
 אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, שהתיבות
 מתחלקות לשמות בענין אחד, כאילו תחשוב על דרך משל כי
 פסוק 'בראשית' יתחלק לתיבות אחרות, כגון 'בראש' יתברא
 אלהים, וכל התורה כן, מלבד צירופיהן וגמיטריותיהן של שמות.
 וכבר כתב רבינו שלמה בפירושו בתלמוד (סוכה מה). ענין השם
 הגדול של ע"ב באיזה ענין הוא בשלשה פסוקים 'ויסע ויבא ויט'.
 ומפני זה ספר תורה שטעה בו באות אחת במלא או בחסר פסול.
 כי זה הענין יחייב אותנו לפסול ס"ת שיחסר בו ו' אחד ממלות
 אותם שבאו מהם ל"ט מלאים בתורה, או שיכתוב הו' באחד
 משאר החסרים, וכן כיוצא בזה, אף על פי שאינו מעלה ולא
 מוריד כפי העולה במחשבה, וזה הענין שהביאו גדולי המקרא
 למנות כל מלא וכל חסר, וכל התורה והמקרא, ולחבר ספרים
 במסורת עד עזרא הסופר הנביא שנשתדל בזה, כמו שדרשו (מדרס
 לו: מפסוק (נממיה ט ז) 'ויקראו בספר בתורת האלהים מפורש
 ושום שכל ויבינו במקרא'.

ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה, בענין
 הזה שהזכרנו היה, שהיתה הכתיבה רצופה בלי הפסק
 תיבות, והיה אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות, ותקרא
 על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה, ונתנה למשה רבינו על
 דרך קריאת המצות, ונמסר לו על פה קריאתה בשמות. וכן יכתבו
 השם הגדול שהזכרתי כולו רצוף, ויתחלק לתיבות של שלש שלש
 אותיות, ולחלוקים אחרים רבים כפי השמוש לבעלי הקבלה.

וְאִן כָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרָאוּ בַּתּוֹרָה. וכן כתב בדברי אמת (לפנמ
 סמוע ד"ה נמדנט): וכן שמעתי בשם הרב המגיד מזלאטשוב,
 כי העולם נברא ע"י התורה שהיא אותיות, וכן חיות העולמות
 כן בהתורה, כמו שכתב (נממיה ט ז) 'ואתה מחיה את כולם' לשון
 הוה, וכן מחדש בטובו בכל יום תמיד כו' לשון הוה, ו'בטובו'
 הוא התורה, כי אין טוב אלא תורה.

וראה גם מאור ושמש (פר' נלאשית ד"ה וסגלס מו): ואמר בתיקונים
 (נעקדמס) באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא, ופירשו
 שעם אותיות התורה נבראו כל העולמות, כמאמר חז"ל (ז"ר ב' 6)
 'ואהיה אצלו אמן' אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, שהבריאה
 היתה על ידי כ"ב אתון דאורייתא. ואמרו בזוה"ק שכמה רבי
 רבבות עולמות תלוין בקוץ התחתון של הה' וקל וחומר בכל
 הה', ומכל שכן בכל האותיות וצירופיהם ברל"א שערים. וישראל
 שמקיימין את התורה בדחילו ורחימו ומקבלין עליהם עול מלכותו
 יתברך שמו הן מקיימין את כל העולמות.

עוד כתב שם (נממיה שמוס): ולהבין הענין, איך היתה התורה
 כלי אומנות, הוא כמו שאיתא בספרי קודש שכשעלה ברצונו
 הפשוט לברוא את העולמות, התנוצץ נקודות מעצמיותו יתברך
 שמו, שמאותן הנקודות נעשו האותיות, ונתגלגלו ברל"א שערים
 פנים ואחור. וכל צירוף מרל"א האלפא ביתות, נצטרף עם שם
 הוי"ה ברוך הוא, ועל ידי זה נבראו כל העולמות, על ידי צירופי
 האלפא ביתות שנצטרפו עם שם הוי"ה ברוך הוא. וזהו נקרא
 תורת ה'אצילות', שבתורה זו נבראו כל העולמות. ובעולם ה'בריאה'
 נצטרפו האותיות להיות תיבות, ומצטרפין גם כן עם שארי השמות
 שאינם נמחקין. ועל זה גם כן אמרו חז"ל שמי שידע צירופי
 התורה, יוכל להחיות מתים. ובעולם ה'יצירה' שהוא 'עולם
 המלאכים' מצטרפין שם פסוקי התורה, רק שמצטרפין הפסוקים
 עם שמות המלאכים, כגון (נלאשית זג) 'ויאמר יעקב כאשר ראם'

הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹתָיו, וְיִוָּכַל הָאוֹר נִתְלַבֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה אור'י, וְהִנֵּה יוֹמֵי שְׁרוּצָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע רוּחָנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, יְכוּל לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְהִנֵּה הַשְׁפַּע הַקָּדוֹשׁ רוּחָנִיּוֹת וְדַאי הִיא הָעֵקֶר, וְהוּא שְׁפַע קִדְשָׁתוֹ וְאַהֲבָתוֹ וְיִרְאַתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְחֻכְמָה וְשִׁכְל גְּדוֹל לְרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַפֶּל נִכְלָל בְּחֻכְמָהּ שֶׁהִיא חַיּוּת, וְכִמּוֹ שְׁכָתוֹב (קה"מ ז יב) 'הַחֻכְמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה', וְהִיא שָׂרֵשׁ כָּל הַנִּבְרָאִים כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (מח"ס קד מד) 'כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂית', זֶה הוּא הָעֵקֶר, כְּמוֹ הַיָּמִין שֶׁהוּא הָעֵקֶר לְאָדָם וְיָד שְׁמַאל טַפְלָה יָד בְּהָה כִּידוּעִי, כֵּן שְׁפַע רוּחָנִיּוֹת הִיא

הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹתָיו, וְיִוָּכַל הָאוֹר נִתְלַבֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה אור'י, וְהִנֵּה יוֹמֵי שְׁרוּצָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע רוּחָנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, יְכוּל לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. וְהִנֵּה הַשְׁפַּע הַקָּדוֹשׁ רוּחָנִיּוֹת וְדַאי הִיא הָעֵקֶר, וְהוּא שְׁפַע קִדְשָׁתוֹ וְאַהֲבָתוֹ וְיִרְאַתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְחֻכְמָה וְשִׁכְל גְּדוֹל לְרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַפֶּל נִכְלָל בְּחֻכְמָהּ שֶׁהִיא חַיּוּת, וְכִמּוֹ שְׁכָתוֹב (קה"מ ז יב) 'הַחֻכְמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה', וְהִיא שָׂרֵשׁ כָּל הַנִּבְרָאִים כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (מח"ס קד מד) 'כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂית', זֶה הוּא הָעֵקֶר, כְּמוֹ הַיָּמִין שֶׁהוּא הָעֵקֶר לְאָדָם וְיָד שְׁמַאל טַפְלָה יָד בְּהָה כִּידוּעִי, כֵּן שְׁפַע רוּחָנִיּוֹת הִיא

ביאורי החסידות

נשתלשלו המידות, היראה והאהבה וכל המידות. ז. **שהיא** מקור הכל, והיא חיות הכל. ח. **בגמרא** (מנחות לו.) דרשו מהפסוק (שמות יג טז) 'והיה לאות על ידכה', שצריך להניח תפילין על יד שמאל שהיא כהה. ט. **נראה** כוונתו, שיכולים גם כן להמשיך שפע הגשמי מהתורה, אלא שאינו עיקר כמו השפע הרוחני. י. **כמוכא** במשנה (אבות פ"א מ"ג): ואין 'טוב' אלא תורה, שנאמר (משלי ד ג) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו'. יא. **היינו** שדביקותו גדולה וארוכה. יב. **שהמיימינים** המושכים שפע רוחני, על ידי התורה בחינת האור כי טוב, הם זוכים לאורך ימים, שהוא דביקות בהשי"ת.

ג. **ראה** זוהר (מ"ז פז): תנינן אורייתא כלא שמא קדישא היא, דלית לך מלה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא [שנינו, כל התורה היא שם הקדוש, שאין לך דבר בתורה שאינו כלול בשם הקדוש]. ד. **כמו** שנאמר (משלי ו כג): 'כי נר מצוה ותורה אור' וגו'. היינו שכל האור שהאציל השי"ת בבריאה נתלבש בתורה שהיא מקור הבריאה. ה. **רצה** לומר, על ידי התורה שנבראו בה כל העולמות וכולה שמוותיו של השי"ת, אפשר להמשיך על ידה כל השפע, גם השפעות רוחניות וגם השפעות גשמיות. ו. **כי** התורה היא בחכמה, כמו שכתב הזוהר (מ"ז קג): דאורייתא נפקא מחכמה עילאה [שהתורה יוצאת מהחכמה העליונה]. וממנה

ציוני החסידות

(משלי ח ל) 'ואהיה אצלו אמן'. והוא שהשי"ת צמצם את עצמו כדיכול בהאותיות כשיעור מה שהעולמות היו יכולין לסבול אורו וחיותו הנשפע מאלהותו מסוד אות א', שהוא בחינת תורה שבאצילות, ולא היו יכולין העולמות לקבלו עבור גודל הבהירות שהוא ממש אלהותו, ועל כן צמצם השי"ת אלהותו עם אות א' באות ב' שבו היא פתיחת התורה, שבי"ת הוא לשון צמצום כנודע, על שם שבאות זה צמצם את עצמו כדיכול כשיעור מה שהעולמות והנבראים יכולין לקבל אור חיותו יתברך. ואחר זה צמצם את עצמו כדיכול עם אות א' ואות ב' באות ג', וכן מאות לאות היה צמצום, וכל מה שקרוב יותר אל אות א' גדול גם כן בהירתו והוא במדריגה ועילוי ודקות הרוחניות יותר, עד שבהשתלשלות האותיות מאות לאות ומעולם לעולם עד אות ת' שהוא סוף המדריגה מקום הבחירה טוב ורע תי"ו תחיה תי"ו תמות, והנהגה של כל העולמות מאות תי"ו עד אות ב' נמסר לישראל שיהיו מקרבים כל המדרגות לבחינת אל"ף אלופו של עולם ליחד הכל בהשי"ת, ועל ידי זה מורידין חיות ושפע לכל העולמות והנבראים כולן.

והו' זה **למיימינים** בה וכו'. וכמו שכתב להלן (פר' כי משא ד"ה ידנר ה'): וכמו שפרשנו על אורך ימים למיימינים בה ולמשמאילים בה עושר וכבוד, פירוש לממשיכים בה העיקר הצריך כמו הימין שהוא העיקר לאדם, יכול להמשיך אורך ימים שהוא העיקר הן לעולם הזה והן לעולם הבא, ולמשמאילים בה יכולים להמשיך עושר וכבוד שהוא גם כן הוא כמו שמאל שמסייע לימין, ודו"ק.

והו' **וכל האור נתלבש בהתורה אור**. וראה גם מה שכתב בזאת זכרון (פר' מולדות): דהנה איתא מהיכן נבראת האורה, מהוד מעטה לבושו יתברך, דהנה התגלות הראשון היה התורה ואותיותיו וכו', והנה אורייתא וקוב"ה כולא חד, ותורה אור על כן אמר נבראת מהוד מעטה לבושו, הם אותיות התורה, והנה מקיימים את העולם ע"י התורה ובתפלה ואותיות התורה וכו', והנה כל השפע בא ע"י התגלות הראשון הוא לבוש האותיות כנ"ל.

והו' **מי שרוצה להמשיך שפע רוחניות וגשמיות, יכול להמשיך הכל על ידי התורה**. וכן כתב השל"ה (מולדות) דס' גי' חמ"ה (תניינא): כי עסק התורה וקיום מצותיה, ימשיכו האור ושפע הברכה ממקור ההו"ה, אל עליונים ותחתונים, וזה סבת כל הטובות באלה החיים, כי טבעם יחייב זה, כי התורה הוא השם הגדול ממש.

וראה עוד אלשיך (פר' משפטים): כי הדבקים בה דבקים בה' יתברך, כי הלא כל התורה כולה שמוותיו של הקב"ה, וכל מצוה ומצוה וכל דין ודין שרשו פתוח אלי מים העליונים, וכל המקיים מצוה אחת ומשפט אחד מניע ומאיר שורשו העליון הדבק בו יתברך וקונה לו פרקליט אחד ומלאך וכו', משפטי ה' ישרים אשר קיומם מעורר תוכיות קדושתם למעלה, ומוריד שפע רוחני וקדוש ומחיה את העולם כנפש המחיה את הגוף.

ובמאור עינים (פר' מי שיה ד"ה ואלהסס ה'): כתב: כי נודע כי כל בריאות העולמות היה על ידי אותיות התורה כמו שכתוב

שפע רוחני אפשר להמשיכו בגלוי, ושפע גשמי רק בהצנע כדי שלא יקטרגו על זה

וְלֹא־זֶה (צריך) אֶפְשָׁר לומר בְּעֶזְרַת אֵל בְּרוּךְ הוּא, שְׁמֵאתוֹ בָּא לִי בְּלֹא יָשׁוּב דַּעְתִּי, כִּי אִם בְּשֹׁפְעוֹ שֶׁבָּא מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ, הָרוּצָה לְהַחֲפִים יְדֵרִים', פִּירוּשׁ לְהַמְשִׁיךְ שֹׁפֵעַ חֲכָמָתוֹ כּו', כִּי כָּל שֹׁפֵעַ רוּחָנִיּוֹת נִכְלָל בְּחֲכָמָה'', כִּי לְכַאוּרָה תְּמִיָּה, הִיָּה לומר 'לִחְכָם' וְכֵן 'לְהַתְעַשֵּׁר', וְלִשְׁוֹן 'לְהַחֲפִים' לְהַמְשִׁיךְ שֹׁפֵעַ חֲכָמָתוֹ, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה י"א ט) 'וּמְלָאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' פְּמִים לִים

מְכֻסִּים' ט', זֶה קָאִי עַל קִדְשָׁתוֹ יִתְבָּרַךְ ט'. וְיִוְהָנָה שֹׁפֵעַ קִדְשָׁתוֹ לְהַתְרַבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ בְּגִלּוּי נְמִי'', כִּי אֵין יְכוּל לְהִיּוֹת שׁוֹם קְטָרוּג עַל זֶה, כִּי הִפֵּל עֲבָדֶיךָ'', וְיָמִי שְׁאִינוֹ רוּצָה שִׁתְּרָפָה כְּבוֹד שָׁמַיִם הוּא מוֹרֵד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן אֵין שׁוֹם קְטָרוּג עַל זֶה גַּם אִם הוּא בְּגִלּוּי. מֵה שְׁאִין כֵּן שֹׁפֵעַ גְּשָׁמִיּוֹת לְפַעֲמִים צָרִיךְ דִּוְקָא בְּהַצְנֵעַ לְכַת שְׁלֹא תִהְיֶה קְטָרוּג עַל זֶה, וְזֶה 'לְהַתְעַשֵּׁר' לְמִי שְׁרוּצָה, 'יִצְפִּין' הַדְּבָר לִשְׁוֹן 'וְיִתְצַנְּהוּ' (שמות ז ג).

ביאורי החסידות

זוה 'הרוצה להחכים', דהיינו שרוצה להמשיך שפע קדושה מן החכמה. **טז.** 'לְהַשְׁפִּיעַ' שפע קדושה הבא מחכמה אל הבריאה. **יז.** רצה לומר, שיכולים לבקש ולהמשיך בגלוי שפע רוחני להרבות כבוד השי"ת, ואין צריך להסתיר בקשתו. **יח.** מלשון הכתוב (מל"ס ק"ט ב') 'למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך'. ורצה לומר, כי גם הסט"א והמקטרגים הם עבדי השי"ת.

ציוני החסידות

היא לצאת בדימוס בר"ה בשביל כבוד שמים נקרא 'למשפטיך' כביכול, 'עמדו' לשון שתיקה נכמו 'וכפתחו עמדו כל העם' (נחמיה מ ט), 'היום' קאי על ראש השנה, 'כי הכל עבדיך' מוכרחים להסכים על כבודו יתברך ולא יקטרגו כאלו רוצים לגרום שלא כרצונו ח"ו. וזה 'ושמו את שמי על בני ישראל', שיברכו אותם ויבקשו רחמים בשביל שמו יתברך, 'ואני' הוא אפילו מדת הדין יסכים עם מדת הרחמים.

ובעין זה הביא בספר אהל הרבי (אור החכמה אות קסג): שמעתי בשם הרב ר' הרצל קאפלס ששמע מפי קדשו של הרבי מלובלין זצ"ל, 'למשפטיך עמדו היום', שרוצים פרנסה או מנוחה כדי שיוכלו לעבוד את השי"ת ומשפטו, אז 'כי הכל עבדיך' גם היצה"ר הוא עבד ה' ואינו יכול לקטרג עוד על המבוקש על דרך זו.

וע"ע עבודת ישראל (פר' ויג"ד ויג"ט): שמעתי מפה קדוש אדמו"ר הגאון מוהד"ב זצ"ל, כי הכתוב הורה לנו דרך תפילה, שצריך הצדיק להתפלל עבור בני ישראל ולהמשיך רפואה לחולים ופקודה לעקרות ולכל איש די מחסורו אשר יחסר לו, אכן כאשר הצדיק מתפלל על איש פרטי לפעמים חס ושלום יש קטרוג על אותו פלוני עבור איזה חטא, ומעכב תפילת הצדיק מלעשות רושם ומלפעול פעולתו, לכן יש תקנה לזה להתפלל הכל במחשבתו הרצויה למען כבוד ה'. כי איתא בגמרא (סנהדרין מו.) על דמן של רשעים שנשפך, שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי קל וחומר לדמן של צדיקים חלילה. אם כן יש להתפלל בכוונה זאת דהיינו כי כל ההשפעות שאני רוצה להביא לעולם הוא עבור כבודך יתברך שתתנשא ותתעלה ויהיה לך תענוג מההשפעה, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינק וכו'. והנה בתפילה על דרך זה נסתם פי המקטריגים, כי אפילו שזה האיש אינו ראוי במעשיו לקבל שפע רחמנות אבל בודאי הקדוש ברוך הוא ראוי להשפיע למען יתרומם כבודו ולמען תענוגו בהשפעה.

יג. ראה ב"ב (כ"ה): אמר רבי יצחק, הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין. וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום. וכן הוא בזוהר (מ"א טו.). **יד.** כמו שכתב לעיל שהחכמה היא שורש כל הנבראים, וכל השפע נכלל בה. **טו.** שהכוונה בפסוק 'ומלאה הארץ דעה את ה' שלעתיד ימשך שפע קדושתו על כל העולם, וכפי שאמר לעיל ששפע הקדושה נמשך מחכמה.

ויו והנה שפע קדושתו להתרבות כבוד שמים יכולים להמשיך בגלוי נמי וכו'. ראה גם מה שכתב להלן (פר' נחלתך ד"ה הל"א): דהנה יש לומר על שאמרו רז"ל הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין וכו', דהנה מי שרוצה שיתרבה כבוד שמים יכול להתפלל על זה בגלוי, הגם שנודעים לסט"א, אי אפשר להיות קטרוג שלא תקובל התפלה כי הכל עבדיך, ומי יוכל לרצות בגלוי לא להתרבות כבוד שמים. מה שאין כן אם חפץ לשפע גשמי, צריך לפעמים להצפין התפלה ולהסתיר מסט"א שלא תהיה קטרוג כידוע באיוב. וכמו שפירשתי על מים גנובים ימתקו, פירוש מי שממשיך חסדים שנקראים מים בגניבה בהצנע כידוע לנו כמו שקיבלתי ממורי, ימתקו לו וכו'. וזה יש לפרש 'הרוצה להחכים את העולם', ועל כן אינו אומר הרוצה (להחכים) [להיחכם] או ליחכם כי אם 'להחכים' את העולם, שידעו האמת מיראת שמים, כמו שכתוב (איו כה כה) 'הן יראת ה' היא חכמה', 'ידרים' יכול להמשיך בגלוי כמו דרום שזורחת השמש בו תמיד בכל יום, מה שאין כן צפון רק בלילה זורחת ובצפון נסתה, וכמו שכתוב (קהל א ו) 'וסובב אל צפון' פירוש בלילה, וזה 'להעשיר' מי שרוצה להעשיר יצפין תפלתו כנ"ל.

עוד כתב בדברי אמת (פר' נש"ד ויג"ט): דהנה שמעתי בשם הרב המגיד מראוונא האיש אלקים ז"ל על מפני מה הראשונים התפללו ונענים מפני שהתפללו בשם, פירוש שהיה כוונתם לשם יתברך, כי כשאדם יש לו צער חלק אלקי ממעל שבו יש לו צער, ופשוט שאיתא בשם ר' מאיר אפילו יחיד המצטער שכינה מה אומרת קלני כו'. וזה הכוונה שלא נצטער שלא להיות למעלה צער, וגם מפני כבוד שמים שנקרא שמו יתברך עלינו, ועל ידי זה אי אפשר להיות קטרוג על התפלה, כיון שהכוונה לשמו יתברך הוה כאלו רוצים לכבוד שמים ח"ו למעט. וזה 'למשפטיך עמדו היום' (מל"ס ק"ט ב'), אם כוונת האדם

וְזֶה יֵשׁ לְפָרֶשׁ 'לְמַעַן יַחֲלִצוּן יִדְיָדִיךָ', שְׂיַחֲלִצוּ
הָעוֹלָם מִכָּל שְׁפָלוּת וְרַע וְחַטָּאִים, שְׂיִהְיוּ
'יִדְיָדִיךָ'. 'הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ' פָּרוּשׁ כְּמוֹ 'לְמִימִינִים
בָּה' פָּרוּשׁ הַשָּׁפַע עֲקָרִית^ט, 'וַעֲנִנִי' גַּם בְּעִנְיָן
גִּשְׁמִיּוֹת, וְעַל פֶּן אוֹמֵר הַדָּבָר בְּהִצְנֵעַ בְּמִלָּה אַחַת
'וַעֲנִנִי'. וְיִמָּה שְׂאוֹמֵר 'יָדָרִים' יֵשׁ לְפָרֶשׁ עַל שֶׁהַשָּׁמַשׁ
הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם בְּכָל יוֹם וְסוֹכֵב אֶל צָפוֹן וּבִדְרוֹם
הָאוֹר מֵאִיר בְּיוֹם בְּגָלוּיִי. וְזֶה וַיִּמֵּן ה' פְּשׁוּטָה
בְּגָלוּי לְקַבֵּל שָׁבִים יא.

האדם צריך לטהר את נפשו, ולגרום נחת רוח לפניו
יתברך

וַיִּוְהַנֶּה כְּתָבָנוּ (להלן פר' כי משא) עַל 'מִמְלַח טְהוֹר
קָדֹשׁ' (שמות ל לה), פִּי צָרִיךְ הָאָדָם שְׁנִי

דְּבָרִים יי, אֶחָד לְגֵרִם נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ יי,
וְאֶחָד לְרָאוֹת שְׂתֵהֶיָה נִפְשׁוֹ מִטְהָרָה וּלְהַתְדַבֵּק בּוֹ
יִתְבָּרַךְ שְׂתֵהֶיָה עֲבוּדָתוֹ רְצוּיָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה
'טְהוֹר' יי. 'קָדֹשׁ' הוּא עַל הַשְׁלֵמַת רְצוּנוֹ, כְּדֹאִיתָא
בְּסִפְרָ שְׁעָרֵי קְדֻשָּׁה (מ"א שער ג) שְׁנֵה נִקְרָא 'קְדוֹשׁ'
מִי שֶׁכָּל פְּנוֹתוֹ לְהַשְׁלִים רְצוּנוֹ יי.

ע"י המשיכת שפע הקדושה נעשים ישראל צבא להשי"ת
וְזֶה יֵשׁ לְפָרֶשׁ 'יְמִין ה' עֲשֵׂה חֵיל', גִּוְרִם לְהַחֲכִים
אֶת הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ שָׁפַע קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ
וְנִסִּים וְנִפְלְאוֹת לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדוֹ יי, וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁפַע
קְדֻשָּׁתוֹ וְאַהֲבָתוֹ וַיִּרְאֵתוֹ כְּרוֹךְ הוּא לְלִבּוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת צְבָאוֹתָיו, שְׂיִקְרָא יַחַד אֱלֻקִּים צְבָאוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְזֶה 'עֲשֵׂה חֵיל' יי.

ביאורי החסידות

שכתוב (משלי יא י) 'גומל נפשו איש חסד'. כי בקיימו המצות
גומל חסד לנפשו. ולכן אינו נקרא חסיד אלא 'איש חסד', כי
החסד הוא אל האיש עצמו הגומל לנפשו. אך הגומל חסד עם
קונו נקרא חסיד ו'קדוש', יען כי נזדכך מכל מיני טומאה
וקידש עצמו בקדושתו יתברך. כי לשון קדושה לשון הכנה
והזמנה, כמו 'התקדשו למחר ואכלתם' (נמדנז יא יח), כי עושה
עצמו מרכבה אל קדושתו יתברך ואינו חושש לכבוד עצמו
אלא לכבוד קונו. כו. כמו שנתבאר לעיל שהרוצה להחכים
הוא להמשיך השפע קדושה שהוא הימין והעיקר. כז. 'חיל'
הוא צבא, כמו שנאמר (שמות יז מא) 'יצאו כל צבאות ה' מארץ
מצרים', ותרגם אונקלוס 'נפקו כל חיליא' וכו'. וכמו שנאמר
(שם יד כח) 'חיל פרעה'. ורצה לומר, על ידי המשכת שפע
הקדושה בחינת ימין ללבבות בני ישראל, עי"ז 'עושה חיל'
נעשים צבא להשי"ת.

יט. פירוש, 'הושיעה ימינך', תשפיע שפע רוחני הימני, ועי"ז
יחלצו מכל החטאים. כ. כמו שנאמר (קהלת א ו): 'הולך אל
דרום וסובב אל צפון' וגו', ופירשו בגמרא (נ"ג כה): 'הולך אל
דרום' ביום, 'וסובב אל צפון' בלילה. ומבואר שהליכת השמש
בדרום היא ביום שהאור בגלוי, והליכת השמש בלילה היא
בצפון בחשיכה ובהצנע. כא. 'שהשי"ת' משפיע שפע רוחני
בגלוי לשבים בתשובה. כב. היינו 'טהור' ו'קדוש'. כג. זהו
בחינת 'קודש'. כד. פירוש, 'טהור' הוא לראות שנפשו תהיה
מטהרה, כדי שיהיה רצוי ואהוב לפני הבורא יתברך, ו'קודש'
הוא לראות לעשות רצונו יתברך, ולגרום לו נחת רוח. וזהו
'ממולח טהור קודש', שצריך שיהיה מעורב אצל האדם שני
הענינים, גם 'טהור', וגם 'קודש'. כה. זה לשונו: כשיעסוק
בתורה ובמצות ובמדות טובות הנקרא חסיד כנוצר לעיל, אם
התערבה בו כוונת קבול איזה שכל, הוא חסיד לעצמו. כמו

ציוני החסידות

בבחינת ימינך פשוטה, כי הם חזקים באמונתם וידעו ויבינו שהכל
חסדים אף שאינו נראה באתגליא, ויבינו שאינם נעזבים מהשי"ת
מחמת זה, אך אותן הבני אדם הפשוטים שהם מרוחקים מהשי"ת
להם צריך להיות חסדים מגולים בחינת 'ימינך פשוטה' כו', בכדי
שיחזרו בתשובה מחמת שרואים שמטיב עמם עכ"ל.

ויווהנה כתבנו על 'ממולח טהור קודש' וכו'. זה לשונו (ד"ה
כמי מ): דהנה פרשנו 'ממולח טהור קודש', כמו ששמעתי
זה הפירוש להיות מעורב טהור וקודש כאחד, איני יודע באיזה
אופן. ולעיל פירשנו כי 'טהור' הוא טהרת הנפש ודביקות הבורא
ב"ה והתבודדות ולפשפש במעשיו, ו'קודש' נקרא עשות רצונו
יתברך לפעול נחת רוח לפניו יתברך כנ"ל בשם ספר שערי קדושה.
ולמשל העבד נאמן שרוצה לעשות רצון המלך באהבתו את המלך,
צריך גם לראות שיהיה רצוי לפני המלך, להיות מעשיו רצוים
שיאהוב אותו המלך, כדי שתהיה בא רצונו מכח אל הפועל,
לפעול להיות למלך רצון מאתו, למשל למלך שאינו חסר כלום,
ובפשיטות שבודאי מלך יש לו מי לעשות רצונו והוא אוהב מי

ויו ימין ה' פשוטה בגלוי לקבל שבים. וכמו שכתב להלן (פר'
נשלם ד"ה ויהי נשלם): דהנה איתא בספר הישר של רבינו
תם ז"ל (שער עשירי), דלהבעל תשובה עושה הקב"ה נסים ונפלאות
ושומע תפלתו כדי לקרבו אליו יתברך, שלא ישוב לכסלה חלילה,
על כן מקרבו יתברך.

וראה עוד באור לשמים (פר' שופטים ד"ה מזק): ושמעתי פירוש
הפסוק 'וימינך פשוטה לקבל שבים' מכאדמו"ר מוריני
הרב ר' יעקב יצחק זצלה"ה, הגם שמאתו לא תצא וכו' (א"כ ג
ל) והכל חסדים מאתו ית"ש, אף על פי כן לבעל תשובה הוא
מתראה בחסדים פשוטים, וזהו 'ימינך פשוטה', בשביל 'לקבל
שבים', שיתעלו למוטב, עד כאן דברי פי חכם חזן.

וראה גם תולדת אדם (לשנא שנה ד"ה א"תא): איתא בשם הרבי
מלובלין זצ"ל זי"ע 'ימינך פשוטה לקבל שבים', זאת הוא
ידוע אשר העולם נברא להיות מתנהג במדת החסד כי אמ

המשכת שפע הקדושה לישראל מועילה להצדיק להתרומם

וְגַם מוֹעִיל הַיָּמִין ה' רוֹמְמָה' לְהַתְדַּבֵּק הַצַּדִּיק
עַל יְדוֹ בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה 'רוֹמְמָה'
שִׁתְרוּמָם וְיִתְדִבֵּק יוֹתֵר בְּהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא,
וַיִּטְהַר יוֹתֵר מִשְׁפָּלוֹת, אַחֵר שְׁפּוּעַל הַצַּדִּיק
בְּמִשְׁכַּת הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת חֵיל לְקַרֵּב אֶת הָעוֹלָם
לֹא יִתְבָּרַךְ, וּמוֹעִיל גַּם כֵּן לְהַצַּדִּיק גּוֹפּוֹ לְהַתְרוּמָם
מִכָּל שְׁפָלוֹת.

על ידי התורה יכולים להמשיך שפע גשמיות

וְגַם 'יָמִין ה' עֲשֵׂה חֵיל', יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ עַל
יְדוֹ שְׁפַע גְּשְׁמִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דְּנָרִים ט ז)
'בְּחֵי וְעֲצֵם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל', הַכּוֹנֵה עַל
צָרְכוֹת שֶׁל עֲנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה, גַּם כֵּן יְכוּלִים
לְהַמְשִׁיךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׂבָא 'מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת'
(דְּנָרִים ל ג ז) כֵּט :

הצדיק משגיח וחרד תמיד לעבודתו יתברך בהכנעה
ובחכמה

וְנַח מִצָּא חֵן. הִנֵּה צָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁגִּיחַ לְרָצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ בְּעֵינָא פְּקִיחָא תָּמִיד וּבְהִכְנָעָה, וְזֶה מִיָּקָרִי
'נִוּוּן' פְּרוּשׁוֹ דְּגַלִּי, עֵינָא פְּקִיחָא לִי כְּדֹא יִתָּא בְּזִהָר
נִשְׂא (מ"ג קט"ו): לִי. וַיֵּשׁ נִוּוּן כְּפּוֹפָה לִי, הוּא הַנִּוּוּן
שֶׁהַצַּדִּיק מְשַׁגֵּחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְרָצוֹנוֹ וְחֵרֵד תָּמִיד
עַל עֲבוּדָתוֹ, אֵךְ בְּחִכְמָה, וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב (קַהֲלָם ז טו)
'אֵל תַּצְדֵּק הָרַבָּה לָמָּה תִּשׁוּמָם' לִי, שְׁלֹא יָבוֹא מִזֶּה
מָרָה שְׁחוּרָה חֵס וְשָׁלוֹם לִי, וְזֶה 'נַח' נִוּוּן כְּפּוֹפָה
וְח' חִכְמָה לִי.

ע"י שמסגיח וחרד לעבודתו זוכה להשגחתו ושפע חיותו
יתברך

גַּם רָאשֵׁי תַבּוֹת 'חַיּוֹת' לִי, עַל יְדֵי זֶה (זֶה) [זוֹכָה]
לְהַשְׁגִּיחַ עֵינָא פְּקִיחָא הַמְרָמֵז בְּנוּוֹן פְּשׁוּטָה,
הַתְּפַשְּׁטוֹת מַעֲיִלָא לְתַתָּא לְחִכְמָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ
לְהָאָדָם, וְזֶה 'וְנַח מִצָּא חֵן' כו' מ"א.

כשמנדר שינה מעיניו ולומד תורה יכול לתקן פגם
הברית

וְכֵן נָמִי צָרִיף הָאָדָם לְהִיּוֹת מְנַדֵּד שְׁנָה מַעֲיִנָיו,
נָמִי מְרָמֵז בְּנוֹן כְּפּוֹפָה עֵינָא פְּקִיחָא מִי, בְּזֶה
מִתְקַן פָּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָא רַע מִי, עַל יְדֵי מָה שֶׁהוּא

ביאורי החסידות

הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם'. לו. פירוש, שההשגחה
והחרדה לעשות רצונו יתברך, תהיה בחכמה, שלא יבוא על ידי
זה למרה שחורה ח"ו. לז. וזהו 'נח' ר"ת נ"ן חכמה, שיתנהג
בעינא פקיאח וכפופה בהכנעה, אך בחכמה שלא יהיה במרה
שחורה ח"ו. לח. רצה לומר, 'נח' הוא ר"ת נ"ן חיות.
לט. כמו שכתב בשערי אורה (שער י): נ"ן פשוטה, סוד המשכת
שפע הברכה והרחמים מספירה לספירה עד הגיעם לספירת
המלכות. מ. על ידי שמתנהג בהכנעה ועינא פקיאח לעבודתו
יתברך, זוכה להשגחת העינא פקיאח ולקבל שפע חכמה וחיותו
יתברך. מא. על ידי שמכניע עצמו בבחינת נ"ן כפופה, ומשגיח
על עבודתו יתברך והיינו שהנ"ן כפופה ומחוברת אל הח' שהיא
החיות, אזי זוכה ל'חן', הוא התפשטות החיות מלמעלה למטה
בחינת נ"ן פשוטה. מב. עין פקוחה היא כשהאדם מנדר שינה
מעיניו. והנ"ן כפופה מחמת הכנעתו אל ה' יתברך. מג. ראה
זוהר (מ"א יט): דהא תנינן כל מאן דאפיק זרעיה בריקניא אקרי
רע ולא חמי אפי שכינתא, דכתיב (מלכים ב' ה) 'כי לא אל חפץ

כח. כמו שפירש שם האבן עזרא 'חיל' הוא ממון, כמו שנאמר
(מלכים ב' ה) 'ועזבו לאחרים חילם'. כט. לשון הכתוב: 'ויאמר
ה' מסיני בא וגו' מימינו אש דת למר'. ורוצה לומר, שעל ידי
'ימין ה' שהוא התורה שניתנה לישראל בימינו של השי"ת,
'עושה חיל' יכולים להמשיך שפע גשמיות. ל. רצה לומר
הנ"ן שבתיבת 'נח'. לא. כמו שנאמר (שמות ז י) 'והדגה אשר
ביאור', ותרגם אונקלוס 'ונוני דבנהרא'. לב. כי הדגים עיניהם
תמיד פקוחות, ורומז לסוד עינא דפקיאח המובא בזוהר כדלהלן.
לג. זה לשונו: תאנא, אי עינא דא אסתים רגעא חדא לא יכלין
לקיימא כלהו, בגין כך אקרי עינא פקיאח, עינא עלאה, עינא
קדישא, עינא דאשגחותא, עינא דלא אדמיך ולא נאים, עינא
דהוא נטורא דכלא, עינא דהוא קיימא דכלא [למדנו, אם עין
זו נסתמת רגע אחד לא יכולים להתקיים כולם, ומשום זה נקרא
עין פקוחה, עין עליונה, עין קדושה, עין של ההשגחה, עין
שלא ינום ולא ישן, עין שהיא שמירת הכל]. לד. הנ"ן
שבתיבת 'נח' היא כפופה. לה. לשון הכתוב: 'אל תהי צדיק

ציוני החסידות

אם הוא אהוב להמלך מעשיו יותר רצוים, וזה 'ממולח טהור
קודש'. וזה 'אעופה אשכונה', 'אעופה' הוא לעוף והתדבק בו
יתברך ולטהר נפשו ולקדשה לפניו יתברך, 'ואשכונה' נקרא
הנחת רוח שפועל במעשיו הטובים. וכ"כ עוד שם (ד"ה שס
ואמה).

שאוהב אותו ופועל חפצו לטובת העבד, וצריך העבד לראות
שיהיה רצוי תמיד להמלך, כי גם זה הוא נחת רוח להמלך,
כי מי שהוא אוהב את אחד מפני חכמתו ומדותיו הטובים
וכיוצא, בודאי האוהב יש לו תענוג מאהבה המשמחת הלב
של האהבה, משא"כ השנאה הוא היפך מזה. ועוד טעם כי

ער וילמד תורה שנקרא טוב מ', וגם יהיה טוב לכל הפוך הרע מ' (וזה 'נח' לשון נייחא מ'), וזה יש לומר 'אלה תולדת נח', 'אלה' פסל את הראשונים מ', שאינם מזיקים לו עונות ראשונים, פי אינו אויז מעשה אבות בידיו מ'. וכן נמי אין צריך לחסדים הראשונים ולברית ראשונים מ', פי מעצמו נמי צדיק.

כשהצדיק ממשיך שפע לעולם, נמשך אצלו ברוחניות ומשתלשל ממנו בגשמיות

ויש לפרש 'אלה תולדת נח' כנ"ל מ', וזו נח

שמשגיג נשמה חיה מ' מרמז בראשי תבות 'נח'. וכן נמי כדאיתא במדרש (נ"ר ל ט) נייחא לו נייחא לעולם מ', פי ממשיך שפע להעולם ממילא הרוחניות עובר דרך עליו, כדאיתא בזהר (מ"ג סג). המתפלל על פרנסה הוא ברא מהימנא, דעל ידו ישתכח ברכאין בכולא עלמין מ', דהשפע היורד מלמעלה למשל פרנסה, ודאי לחם אינו יורד (פאן) [פי אם] מ' הרצון, ולמטה מתגלים ומתעבה ונעשה מזונות ו' כדאיתא בזהר במין מ',

ביאורי החסידות

אלא נייחא לו, נייחא לעולם. נייחא לאבות נייחא לבנים. נייחא לעליונים, נייחא לתחתונים. נייחא בעוה"ז, נייחא לעולם הבא. נד. זה לשונו: כל אינו בני מהימנות בעאן בכל יומא ויומא לשאלא מזונייהו מקודשא בריך הוא, ולצלאה צלותהון עליה, מאי טעמא, בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קודשא בריך הוא על מזוניה גרים דיתברך כל יומא על ידי ההוא אילנא דמזון דכלא ביה (וטעמא דמלה 'ברוך ה' יום יום' (תהלים סט ט)). ואף על גב דאשתכח עמיה בעי למשאל קמי קודשא בריך הוא ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידי ברכאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא 'ברוך ה' יום יום' וכו', וכדין כתיב 'פותח את ידך' וגו' מאי 'רצון' ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא ונפק מניה רצון לאשתכחא מזוני לכלא. ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא, ההוא אקרי ברא מהימנא, ברא דבגיניה משתכח ברכאן לעילא - כל אותם בני האמונה מבקשים בכל יום ויום את מזונם מן הקדוש ברוך הוא, ומתפללים תפלותיהם עליו. מה הטעם, משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כולם תלוי בו. (וטעם הדבר 'ברוך ה' יום יום'), ואף על גב שנמצא עמו מזונו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו 'ברוך ה' יום יום' וכו', ובכן כתוב 'פותח את ידך וגו', מהו 'רצון', אותו הרצון שנמצא מעתיקא קדישא, ויוצא ממנו רצון להמציא מזונות לכל העולם. ומי ששואל מזונות בכל יום ויום, הוא נקרא בן נאמן, בן שבשבילו נמצאים ברכות למעלה]. נה. ע"פ מהדורת לובלין תר"נ. נז. ז"ל הזהר (מ"ג ט): תא חזי, מנא דהוה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הוה מטלא דלעילא דהוה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין, וכד הוה נחית הוה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתון חקל דתפוחין ומלאכי עלאי, וכד הוה

רשע אתה לא יגורך רע', וכתוב (להלן ל ט) 'ויהי ער בכור יהודה רע' - שהרי שנינו, כל מי שמוציא זרעו לריק נקרא רע, ואינו רואה פני שכניה, שכתוב 'כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע', וכתוב 'ויהי ער בכור יהודה רע'. רע"ע בגמרא (יטמות ל:). מד. ע"ל ידי שינדד שינה מעיניו, ויהיה 'ער' היפוך ה'רע', וגם ילמד תורה הנקראת 'טוב' היפוך ה'רע', יתקן הפגם הנ"ל. מה. יתכן כוונתו, שע"ז לא רק שיכניע את הרע, אלא יתהפך הרע לגמרי, להיות טוב בלבד. מו. ע"ל ידי שמנדד שינה מעיניו, ומתקן חטאים ראשונים, נעשה לו נייחא ומנוחה. מז. במדרש (נ"ר ל ג): 'אלה', אמר רבי אבהו, בכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, ואלה' מוסיף על הראשונים, כאן שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, דור המבול. מח. דבריו הם מליצה עפ"י מה שאמרו בגמרא (סנהדרין מ:): והכתיב (שמואל ל ט) 'פוקד עון אבות על בנים', התם כשאוחזין מעשה אבותיהן בידיהן וכו'. ורצה לומר שאינו אויז מעשיו הקודמים אלא שב בתשובה, ואינו מחזיק עונות הראשונים. מט. כלומר, גם זה בכלל 'פסל את הראשונים', שפוסל את החסדים וברית הראשונים, כי אינו נצרך להם. נ. כמו שאמרו (סנהדרין פא): דרש רב אחא ברבי חנינא, מאי דכתיב (יחזקאל י ט) 'אל ההרים לא אכל', שלא אכל בזכות אבותיו. וכפירוש רש"י (ד"ה טא): שלא נצטרך לזכות אבותיו, מתוך שהוא חסיד. נא. כלומר תיבות הראשונות 'אלה תולדות נח' יבואר כפי שביאר מקודם, ועתה יבאר המשך הפסוק 'נח איש צדיק' [כאן יבואר תיבת 'נח', ובהמשך יבואר 'איש צדיק']. נב. מבואר במדרש (נ"ר י ט) שיש ה' שמות לנשמה, והם: נפש רוח נשמה יחידה חיה, ובוהר (מ"ג קמט): הביא בסדר הזה: נפש רוח נשמה חיה יחידה. וראה בזהר (מ"ג טד): שהם דרגות באדם, ויש שזוכה לכל המדרגות, ויש שזוכה רק לחלק מהמדרגות. נג. זה לשונו: 'אלה תולדות נח נח', אתמהא, לא הוה צריך קרא למימר, אלא אלה תולדות נח שם,

ציוני החסידות

החיים ואכל וחי' וכו'. ובנ"י ע"י תורה ומצות יכולין להמשיך הארה מבחינת חיה ויחידה. ו'נח' שנקרא צדיק התקין בחינת 'חיה', רמז לדבר 'נח' ר"ת נשמה חיה. ע"כ. וע"ע באר מים חיים (פר' נחלאים ד"ה וי"ר) שמבאר באריכות כיצד משיגים הה' בחינות. וזו כדאיתא בזהר במין. וראה עוד בילקוט ראובני (פר' נחלאים): 'ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים'. ידוע הוא אצל בעלי הקבלה סוד המן, כי הוא לחם

ו'נח שמשגיג נשמה חיה, מרומז בראשי תיבות 'נח'. ראה עוד שפת אמת (פר' נח מנ"ט): כי האדם יש לו נפש רוח נשמה חיה יחידה, כדאיתא במדרש ה' שמות יש לנפש וכו', ואדם הראשון היה לו כל הה' בחינות הנ"ל, כמו שנאמר (נחלאים ג כג) 'האדם היה כאחד ממנו', זה בחינת 'יחידה' שהיא למעלה מכולם. והוא דביקות באחד האמת. וע"י החטא שנפרד מהאחדות ניטל ממנו גם בחינת 'חיה', כדכתיב (שם) 'פן ישלח ידו כו' מעץ